

การจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างประเทศไทย ลาว กัมพูชา
เพื่อพัฒนาการศึกษาที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการเป็นประชาคม

อาเซียน

Knowledge Management on Co-Culture for Educational Development to Promote
Better Understanding in Thailand Laos and Cambodia for the Sustainability of ASEAN
Community

อรธิดา ประสารม¹, กันทิมา แสงใส¹และชานนท์ ไชยทองดี¹

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

E-mail : ontida2554@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างประเทศไทย ลาว กัมพูชา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการศึกษาที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการเป็นประชาคมอาเซียน 2) เพื่อจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันและ3) เพื่อศึกษาผลการใช้ความรู้และถอดบทเรียนองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ของการศึกษาลักษณะร่วมขององค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา คัดเลือกจากผู้มีความรู้ ความน่าเชื่อถือ การมีบทบาทในชุมชน มีประสบการณ์ และองค์ความรู้เกี่ยวกับ ฮิต 12 คอง 14 หรือประเพณี 12 เดือน และเป็นผู้ที่เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนเป็นที่ยอมรับของชุมชน เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตามวิถีประเพณีในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องยาวนานมากกว่า 10 ปี ในพื้นที่ต่างๆ ดังนี้ 1) อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 2) บ้านไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีชาติพันธุ์เขมร 3) บ้านตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีชาติพันธุ์เขมร 4) บ้านใจดี อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีชาติพันธุ์เขมร 5) บ้านหัวนา อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 6) อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีชาติพันธุ์ลาว 7) เมืองจำปาสัก แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 8) เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก 9) เมืองอันลองเวง จังหวัดอุดรรัมย์ ประเทศกัมพูชา และ10) จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา กลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษามุ่งการใช้ความรู้และถอดบทเรียนองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา คือ 1) นักศึกษา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 สาขาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 30 คน 2) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสร้างครูสหวันนะเขต แขวงสหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 50 คน 3) นักศึกษาชั้นปีที่ 3/1 สาขาวิชาบริการการท่องเที่ยววิทยาลัยเทคนิคจำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 31 คน 4) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการบัญชี และการตลาด มหาวิทยาลัย Southeast Asia University จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์องค์ความรู้ประเพณีสิบสองเดือน (ฮิตสิบสองคองสิบสี่) ของประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศกัมพูชา 2) แบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนด้านวัฒนธรรม ของประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศกัมพูชา 3) แบบสังเคราะห์แก่นความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะร่วมขององค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศกัมพูชา 4) แบบสอบถามการรับรู้องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมของประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศกัมพูชาของนักเรียน และนักศึกษา การวิเคราะห์ ลักษณะร่วมขององค์ความรู้ และการจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วม ระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา โดยการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์แบบอุปมาน (Analytic Induction) การสรุปข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่พบจากบริบทของพื้นที่ที่ทำการศึกษา จากผู้ให้ข้อมูล และการมีส่วนร่วมในการสังเกตการประกอบพิธีกรรมตามประเพณี และวิเคราะห์ผลการใช้ความรู้ และถอดบทเรียนองค์ความรู้ จากแบบสอบถามการรับรู้องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมของประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศกัมพูชา โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ลักษณะร่วมขององค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วม ระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา พบว่า การรับรู้และการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันของคนในสังคมเกี่ยวกับประเพณี 12 เดือน เป็นจารีตประเพณีความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ สัมพันธ์กันมาอย่างต่อเนื่อง
2. ผลการจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พบว่า ไทย ลาว กัมพูชา มีวัฒนธรรมมุขปาฐะ 1) Verbal Folklore (นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน สุภาษิต ปริศนาคำทาย) 2) Performing Folklore (การละเล่น การแสดงพื้นบ้าน ละครชาวบ้าน) 3) Material Folklore (เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน เครื่องจักรสาน ผ้าทอ ยา อาหารพื้นบ้าน) 4) Customary Folklore (ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม การรักษา)

3. ผลการใช้ความรู้ พบว่านักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 สาขาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 30 คน พบว่า ระดับความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D = 0.81) นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยสร้างครูสะพานนเขต จำนวน 50 คน พบว่า ระดับความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D = 0.15) นักศึกษาสาขาวิชาบริการการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3/1 วิทยาลัยเทคนิคจำปาสัก จำนวน 31 คน พบว่า ระดับความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$ S.D = 0.573) และนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี และการตลาด ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัย Southeast Asia University จำนวน 45 คน พบว่า ระดับความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D = 0.817)

คำสำคัญ: วัฒนธรรมร่วม, ประชาคมอาเซียน

ABSTRACT

The research titled knowledge management on co-culture of Thailand, Laos, and Cambodia had the objectives to 1) develop education that promotes good understanding among the community of ASEAN countries, 2) set knowledge body on culture among Thailand, Laos, and Cambodia that could be brought to education management development which could make good understanding among them, and 3) study the result of using knowledge and make use of knowledge of art and culture among Thailand, Laos, and Cambodia that could lead to development of education which could make good understanding among target groups or key informants of education. The denominator of the knowledge body of culture among Thailand, Laos, and Cambodia could be chosen from those who are knowledgeable, reliable, having roles in communities, having experiences, and having knowledge body of HEET 12 KHONG 14 (Tradition 12 Culture) or tradition 12 month, and are persons who are center of the people in community, who are well accepted by the community, who behave in according with traditional way for longer than 10 years. These people are from 1) Muang District, Si Saket Province, 2) Ban Prai Pattana Village, Phu Sing District, Si Saket Province with people of Cambodian race, 3) Ban Takianram, Phu Sing District, Si Saket Province with people of Cambodian race, 4) Ban Jaidee Village,

Khu Khan District, Si Saket Province with people of Cambodian race, 5) Ban Hua Na Village, Kantrarom District, Si Saket with people of Lao race, 6) Khong Chiam District, Ubon Ratchathani Province with people of Lao race, 7) Champasak District, Champasak Province, Laos, 8) Pakse District, Champasak Province, 9) Anlongweng District, Udorn Meanchai, Cambodia, and 10) Seam Reap Province, Cambodia. The target group to study the result of using knowledge and get the knowledge body on Art and Culture among Thailand, Laos, and Cambodia were 1) 30 students of education curriculum, third year, Thai Language major, Faculty of Education, Si Saket Rajabhat University, 2) 50 fourth year students of English Major, Sawannakhet Teachers' College, Sawannakhet Province, Laos, 3) 31 third year students of Champasak Technical Vocational College, Pakse for Tourism and Hospitality Department 4) 45 fourth year students of Southeast Asia University for Accounting and Marketing Department, Siemriep Province, Cambodia. The research tools are 1) interview form of knowledge body of 12 month tradition (Tradition 12 Culture 14) of Thailand, Laos, and Cambodia, 2) interview forms of teaching and learning of culture of Thailand, Laos, and Cambodia, 3) synthesis forms of core knowledge of culture among Thailand, Laos, and Cambodia, 4) questionnaire of knowledge received of students on co-culture in Thailand, Laos, and Cambodia. The denominator analysis of knowledge body and knowledge management on culture among Thailand, Laos, and Cambodia was made by quality information synthesis, analytic induction, the data summary from the phenomenon found from the area context studied, from the informant and the participation in observation the rite in accordance with the tradition and analyzing the result of using knowledge and knowledge from questionnaire of knowledge body on co-culture of Thailand, Laos, and Cambodia by finding average, standard deviation, and descriptive analysis.

The result of the research were as follow;

1. The study result of the denominator of culture knowledge among Thailand, Laos, and Cambodia, on the base of good understanding among them, it was found that the recognition and the practice in present of people about 12 months is the social mechanism.

2. The result of knowledge body of co-culture among Thailand, Laos, and Cambodia that can lead to education management development that makes good understanding among Thailand, Laos, and Cambodia. In Thailand, Laos, and Cambodia, there are 1) Verbal Folklore 2) Performing Folklore 3) Material Folklore 4) Customary Folklore.

3. The result of knowledge use and knowledge lesson transfer of art and culture of Thailand, Laos, and Cambodia that could be used to develop education management that helps make good understanding among the three countries are 1) The thirty third year students of Education Curriculum, Thai Language Branch, Si Saket Rajabhat University were found that the level of understanding to practice in total was medium at ($\bar{X}=3.44$, S.D =0.81). 2) For fifty students of English major of Sawannakhet Teachers' College, the level of understanding when practice was much at ($\bar{X}=4.18$ S.D =0.15). 3) The thirty-one third year students of Champasak Technical Vocational College, Pakse for Tourism and Hospitality Department were found that the level of understanding to practice in total was much at ($\bar{X}=4.43$ S.D =0.573). 4) It was found that forty-five fourth year students of Southeast Asia University for Accounting and Marketing Department, Siemriep Province, Cambodia had understanding of practice in total was medium at ($\bar{X}=3.39$, S.D = 0.817).

Keywords : Co-culture, ASEAN Community

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทย และประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีการตื่นตัวในการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งความร่วมมือของอาเซียนมี 3 ด้าน หรือสามเสาหลัก ได้แก่ 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม สำหรับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีเป้าหมายต้องการให้ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้าน โดยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมรวมทั้งรับรู้ข่าวสารซึ่งจะเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

จากสภาพกระแสความตื่นตัวในการสร้างความเข้มแข็ง และการสร้างความเข้าใจ อันดีของ ประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน การส่งเสริมรากฐาน และความเชื่อมโยงระหว่างกันที่แข็งแกร่ง นำไปสู่ความเข้าใจในการเป็นเพื่อนบ้านที่ดีระหว่างประเทศสมาชิก วัฒนธรรมประจำท้องถิ่นที่มีมาแต่ โบราณกาลนับศตวรรษ จนถือเป็นฮีตเป็นค่องต้องปฏิบัติสืบกันมาจนเป็นประเพณีที่รู้จักกันดี ซึ่งเป็น ธรรมเนียมแบบแผนความประพฤติที่ดีงาม ปฏิบัติต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณี ถือเป็นการ เรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ สมาชิกในประชาคมอาเซียนภายใต้ความหลากหลาย และความแตกต่าง

ประเพณีต่างๆ ใน ประเทศไทย ลาว กัมพูชา มีความคล้ายคลึงกัน อาจเนื่องมาจากปัจจัย ทางภูมิศาสตร์ รากฐานทางวัฒนธรรม และการนับถือศาสนา ตลอดจนวิถีชีวิตที่ใกล้เคียงกัน และยังมี การส่งผ่านวัฒนธรรมกันตลอดเวลาผ่านการไปมาหาสู่ ติดต่อกันซื้อขาย ตลอดจนการย้ายถิ่นฐานข้ามไป มาระหว่างกัน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ทั้งสามประเทศมีรากเหง้าทางวัฒนธรรมเดียวกัน นั่นคืออินเดีย และจีน ซึ่งเรียกว่า เป็นความพ้องของวัฒนธรรม (สมชาย เสียงหลาย : เอกสาร ประกอบการบรรยาย) ซึ่งทั้งสามประเทศมีวิถีการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันตั้งแต่ดั้งเดิมและแนวโน้มการ เปลี่ยนแปลงก็ยังเป็นไปในลักษณะเดียวกันนั่นคือ ในยุคก่อน พิศนุกรานต์ เป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นใน สมาชิกครอบครัว หรือชุมชนบ้านใกล้เรือนเคียง แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนไปสู่สังคมในวงกว้าง และมี แนวโน้มที่จะเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อไป สำหรับความเชื่อดั้งเดิมที่ใช้สัญลักษณ์เป็นองค์ประกอบ หลักในพิธี ได้แก่ การใช้น้ำเย็น ใช้น้ำรดให้แก่กันเพื่อความชุ่มชื้น มีการขอพรจากผู้ใหญ่ การรำลึก และกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับ แต่ในชีวิตของคนสมัยใหม่ ทั้งสามประเทศ เกิดเป็นประเพณีการ กลับบ้านในวันสงกรานต์ กลายเป็นวันครอบครัว เป็นต้น

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นคณะผู้วิจัย พบว่า ความคล้ายคลึง และความแตกต่าง ระหว่างวัฒนธรรมไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจเนื่องมาจากปัจจัย ทางภูมิศาสตร์รากฐานทางวัฒนธรรม และการนับถือศาสนา ผู้คนส่วนใหญ่ในประเทศไทย ลาว กัมพูชาล้วนนับถือ ดังนั้นพิธีกรรมทางศาสนาหลักความเชื่อต่างๆของ ลาว กัมพูชา ก็จะคล้ายคลึงกับ ไทย ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ จะคล้ายคลึงกันเพียงแต่รายละเอียดของการจัดพิธีจะแตกต่างกัน ออกไป ประเทศที่มีดินแดนติดต่อกันจะมีวัฒนธรรมบางส่วนที่คล้ายคลึงกัน หรือมีมิติความเชื่อ และ ประเพณีที่เหมือนหรือคล้ายกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านศาสนาเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประเพณีที่ คล้ายคลึงกันนอกจากวัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติความเป็น เอกลักษณะที่แสดงถึงความเป็นชาติ แล้ววัฒนธรรมยังทำให้เกิดความสัมพันธที่ดี การเสริมสร้างความ เข้มแข็งด้วยการนำกระบวนการจัดการความรู้เข้ามาใช้ในชุมชนอันเป็นการจัดการองค์ความรู้ด้าน ประเพณี วัฒนธรรมร่วมระหว่างประเทศไทย ลาว กัมพูชา เพื่อพัฒนาการศึกษาที่ส่งเสริมความเข้าใจ อันดีระหว่างกันในการเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นการศึกษารูปแบบวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ

ที่มีจุดร่วมกันของแต่ละประเทศ และการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ถ่ายทอดให้กับประชากรของประเทศสมาชิก เช่น นักเรียน นักศึกษา ประชาชน ได้สืบสาน และมองเห็นคุณค่าถึงความร่วมมืออันดี อีกทั้งยังสร้างความเข้มแข็งในเสาหลักประชาคมสังคมและวัฒนธรรม อันจะทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านวัฒนธรรมที่ดีงามในการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิต และความสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะร่วมขององค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วม ระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา บนพื้นฐานการสร้างทำความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
2. เพื่อจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้ความรู้ และถอดบทเรียนองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะร่วมขององค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วม ระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และการศึกษาในพื้นที่ ศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา ศึกษาจากอิตส์บสอง คองสิบสี่
2. กำหนดเกณฑ์ และคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ คัดเลือกจากประวัติความรู้ ความน่าเชื่อถือ การมีบทบาทในชุมชน ประสบการณ์ และองค์ความรู้ และเป็นผู้ที่เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนเป็นที่ยอมรับของชุมชน เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตามวิถีประเพณีในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องยาวนานมากกว่า 10 ปี และกำหนดพื้นที่ในการศึกษาโดยคำนึงถึงบริบทพื้นที่ที่มีเขตชายแดนติดต่อกันของประเทศไทย ลาว และกัมพูชา และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเข้มแข็งในบริบทของชาติพันธุ์ ลาว และเขมร โดยกำหนดพื้นที่ในการศึกษา ดังนี้ จังหวัดศรีสะเกษ ประเทศไทย กลุ่มชาติพันธุ์ เขมร ลาว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประชาชนที่อาศัยในจังหวัดอุดรธานี และ จังหวัดเลยมเรียบ ประเทศกัมพูชา
3. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่อยู่ในพื้นที่ ดังนี้
  - 3.1 อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ประเทศไทย
  - 3.2 บ้านไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ประเทศไทย ซึ่งมีชาติพันธุ์เขมร ลาว
  - 3.3 บ้านตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ประเทศไทย ซึ่งมีชาติพันธุ์เขมร
  - 3.4 บ้านใจดี อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ประเทศไทย ซึ่งมีชาติพันธุ์เขมร

3.5 บ้านห้วยนา อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ประเทศไทย ซึ่งมีชาติพันธุ์ลาว

3.6 บ้านโขงเจียม และบ้านตูลุง อำเภโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

3.7 เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.8 เมืองจำปาสัก แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.9 เมืองอันลงเวง จังหวัดอุดรเมียนชัย ประเทศกัมพูชา

3.10 จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา

4. วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะร่วมขององค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วม ระหว่างไทย ลาว และ กัมพูชา โดยศึกษาจากฮีตสิบสอง คองสิบสี่ของทั้งสามประเทศ หลังจากนั้นจัดทำตารางการวิเคราะห์ องค์ความรู้ และทำการศึกษาโดยนำองค์ความรู้ที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ สอดคล้องและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือที่สุดโดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นและนำ ข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ให้เป็นรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

5. นำข้อมูลองค์ความรู้ที่ได้ถ่ายทอดแก่นักศึกษา และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้นักศึกษา ตอบแบบสอบถามการรับรู้องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมของประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวและประเทศกัมพูชา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาลักษณะร่วมขององค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วม ระหว่างไทย ลาว และ กัมพูชา บนพื้นฐานการสร้างทำความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พบว่า การรับรู้และการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ของคนในสังคมเกี่ยวกับประเพณี 12 เดือน หรือเรียกในภาษาไทยอีสานว่า “ฮีตสิบสอง” เป็นประเพณี วัฒนธรรมของชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาลาวเป็นภาษาแรก โดยที่ชนกลุ่มนี้อาศัยอยู่เต็มพื้นที่ของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ ประเทศไทยส่วนใหญ่ จัดการเป็นแบบแผนวัฒนธรรมการปกครองด้วย อัตลักษณ์ร่วมของความเป็น กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว กัมพูชา ผ่านจารีตประเพณีความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ สัมพันธ์มาอย่าง ต่อเนื่อง และยอมรับกันว่า “ฮีตบ้านคองเมือง” เป็นกลไกควบคุมสังคม

2. ผลการจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา ที่สามารถ นำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พบว่า ไทย ลาว กัมพูชา มีวัฒนธรรมมุขปาฐะ 1) Verbal Folklore (นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน สุภาษิต ปริศนาคำทาย) 2) Performing Folklore (การละเล่น การแสดงพื้นบ้าน ละครชาวบ้าน) 3) Material Folklore (เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน เครื่องจักรสาน ผ้าทอ ยา อาหารพื้นบ้าน) 4) Customary Folklore (ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม การรักษา)

3. ผลการใช้ความรู้ และถอดบทเรียนองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พบว่า นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 สาขาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ศรีสะเกษ จำนวน 30 คน พบว่า ระดับความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, $S.D = 0.81$) นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยสร้างครูสะพานมิตรภาพ จำนวน 50 คน พบว่า ระดับความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $S.D = 0.15$) นักศึกษาสาขาวิชาบริการการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3/1 วิทยาลัยเทคนิคจำปาสัก จำนวน 31 คน พบว่า ระดับความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, $S.D = 0.573$) และ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี และการตลาด ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัย Southeast Asia University จำนวน 45 คน พบว่า ระดับความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, $S.D = 0.817$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาลักษณะร่วมขององค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมร่วม ระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา บนพื้นฐานการสร้าง ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พบว่า

1. การสื่อความหมายทางวัฒนธรรมเป็นการแสดงออกทางความคิดในเชิงสัญลักษณ์ ประกอบด้วยคำพูดและการกระทำของคนในสังคม สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อการสื่อสาร เป็นการสร้างความเข้าใจและรูปแบบที่รู้จักกันในกลุ่มชน ความหมายทางวัฒนธรรมที่สื่อออกมาจะผูกพันกับเหตุการณ์(event) (จันทน์ภา ดวงวิไล: 2556) จากการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์ร่วมของ กลุ่มวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง (ไทย-ลาว-กัมพูชา) มีความโดดเด่น ในด้านประเพณี ดนตรี วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ในบริเวณนี้ทั้งทั้งความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน เนื่องด้วย อาณาบริเวณที่มีอาณาเขตติดกัน ประชาชนมีการไปมาหาสู่ ค้าขาย มีกิจกรรมสัมพันธ์ร่วมกันอย่าง สม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งผลให้ วัฒนธรรมของแต่ละประเทศ มีลักษณะเฉพาะของตนเอง แต่ก็มีบางส่วนที่ ความคล้ายคลึงกับ วัฒนธรรมของประเทศอื่นๆ วัฒนธรรมของไทย-ลาว-กัมพูชามีรากวัฒนธรรมเดียวกัน จึงมีความ คล้ายคลึงกันมากกว่าพม่าและเวียดนามซึ่งได้รับอิทธิพลจากจีน ตัวอย่างวัฒนธรรมร่วมใน ภูมิภาค ได้แก่ด้านภาษา (ไทย-ลาว-เขมร) ที่มีตัวอักษร คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน โดยได้รับอิทธิพล มาจากภาษาสันสกฤต โดยคนไทย ลาว เขมร สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ อย่างไรก็ดี ภาษาเขมร มีความ แตกต่างจากภาษาเพื่อนบ้าน เนื่องจากไม่มีเสียงวรรณยุกต์ ด้านการแสดง มีการแสดง รามเกียรติ์ เป็น มรดกร่วมทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของอาเซียน ต้นเค้าของเรื่องรามเกียรติ์คาดว่ามา จากเรื่อง รามายณะ ของอินเดีย ซึ่งเป็นนิทานที่แพร่หลายอยู่ทั่วไปในภูมิภาคเอเชียใต้ (กมลชนก แซ่เล่า, 2557)

2. ความเชื่อประเพณีฮีตสิบสอง ของชาวอีสานและชาวลาว สอดคล้องกับ พระอริยานุวัตร เชมจารีเถระ (2526, 1-24) ที่ระบุว่า ความเชื่อของชาวอีสานซึ่งได้รับสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ จะเชื่อในการครองเรือน การทำมาหาเลี้ยงชีพทางสัมมาอาชีวะ สิ่งใดเป็นโทษทำแล้วจะนำความเดือดร้อนมาให้ ย่อมละเว้นสิ่งนั้น จะไม่ยอมทำสิ่งนั้น คือจะทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ได้รับความผาสุก ครอบครัวยุติธรรมนั้นเพียรคือหนักเอา เบาสู้ ครอบครัวนั้นจะเจริญรุ่งเรืองมั่งมีทรัพย์สินเงินทอง ชาวอีสานมีความเชื่อในฤกษ์ยามเป็นประเพณี นอกจากนั้น ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ (2555: 25-26) ระบุว่า ประเพณีของลาวที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันที่สำคัญ คือ บุญตรุษสงกรานต์ หรือปีใหม่นาว จัดขึ้นระหว่างวันที่ 13-16 เมษายนของทุกปี ในงานบุญนี้ชาวลาวมักพากันรดน้ำอวยพรซึ่งกันและกันในวันดีจะมีพิธีทางศาสนา ตักบาตร กรวดน้ำ แห่นางสังขาน ถวายทาน และสงฆ์พระพุทธรูปตลอดจนครูบาจารย์ นอกจากนี้ยังมีบุญเข้าพรรษาจัดขึ้นในวันเพ็ญ 15 ค่ำ เดือนสิงหาคม (เดือนลาว) ซึ่งเป็นวันที่พระสงฆ์เข้าพรรษาลด 3 เดือน บุญห่อข้าวประดับดิน จัดขึ้นในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 (เดือนลาว) เมื่อถึงวันนั้นจะมีการนำอาหารคาวหวาน หมากพลู บุหรี่ ห่อใส่ใบตองแล้วนำไปวางไว้ตามต้นไม้อหรือดิน จึงเรียกว่าข้าวประดับดิน แต่ปัจจุบันในลาวนำไปถวายพระสงฆ์แล้วอุทิศให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว บุญห่อข้าวสลาก จัดในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 (เดือนลาว) หมายถึง พาช้าว (เป็นสัรับวางข้าวอย่างโตก) ที่เขียนชื่อเจ้าของลงแล้วนำสลากไปใส่บาตรให้พระจับสลากจับถูกพระองค์ใดก็ถวายพาช้าวให้องค์นั้น บุญออกพรรษาจัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 (เดือนลาว) ในวันนั้นตอนกลางคืนมีการไหลเรือไฟ บางแห่งก็จะมีการ “ช่วงเฮือ” (แข่งเรือ) ตลอดวัน และบุญพระธาตุหลวง จัดขึ้นในวันเพ็ญ 15 ค่ำ เดือน 12 (เดือนลาว) เป็นบุญให้พระธาตุหลวงในนครเวียงจันทน์ นอกจากนั้นยังมีบุญผะเวด บุญบั้งไฟ บุญมาฆบูชา บุญวิสาขบูชา เป็นต้น จากประเพณีข้างต้นจะพบว่ามีความใกล้เคียงกันกับประเพณีในภาคอีสานของไทยที่เรียกว่า ฮีตสิบสอง คลอง 14 จากภูมิหลังทางชาติพันธุ์ของคนอีสานส่วนใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาว นอกจากฮีตสิบสอง คลอง 14 แล้วในภาคอีสานยังมีวัฒนธรรมอีกหลายอย่างที่คล้ายคลึงกับลาว เช่น ตัวอักษรธรรม วรรณคดีพื้นถิ่น ธรรมเนียมปฏิบัติของคณะสงฆ์ เป็นต้น

3. หนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ของลาว มีเนื้อหาด้านศาสนาและพระมหากษัตริย์จะมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือพระมหากษัตริย์ที่มีชื่อเสียงในประวัติของลาวล้วนแล้วแต่เป็นผู้นำเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติแทบทั้งสิ้น ดังเช่น พระเจ้าฟ้างุ้ม ผู้มีบทบาทในการนำพระพุทธศาสนาหลักทางศาสดาจากเขมรเข้าสู่อาณาจักรล้านช้าง ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นประมุขในการนับถือศาสนาพุทธ พระยาสามแสนไทนอกจากมีชื่อเสียงในการสร้างชาติลาวแล้ว ยังมีชื่อเสียงในเรื่องของการสร้างโรงเรียนฝ่ายสงฆ์และสร้างวัด ได้แก่ วัดมโนรมย์ วัดอุโบสถ วัดเชียงคาน พระโพธิสารราชเจ้า ทรงสร้างวัดวิชุนราช สิมวัดวิชุน สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช กษัตริย์ผู้สร้างวัดพระแก้วและพระธาตุหลวงที่เวียงจันทน์ ความสำคัญของสถาบันศาสนามีได้มีเฉพาะในหนังสือแบบเรียนทางประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ยังมีในรายวิชาอื่นๆ เช่น แบบสอนอ่านภาษาลาวชั้น ก กา เรื่อง บุญอยู่วัด นอกจากนี้ในแบบ

สอนอ่านภาษาลาว ชั้น ประถมปีที่ 1 ได้ย่ำเรื่องวัด และความสำคัญของวัด นอกจากเรื่องวัดในพระพุทธศาสนาแล้ว ส่วนหนึ่งที่หนังสือแบบเรียนลาวได้เน้นก็คือ บุญประเพณีที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งแบบสอนอ่านภาษาลาว ชั้น ประถมปีที่ 1 มีสอน เรื่องปีใหม่วาลาว (เดือน 5) เรื่องห่อข้าวสลาก เดือน 10 และโดยเฉพาะหนังสือแบบเรียนศีลธรรมชั้นประถมปีที่ 2 เนื้อหาที่ใช้สอนเป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติ บุญเข้าพรรษา บุญห่อข้าวประดับดิน บุญห่อข้าวสลาก บุญออกพรรษา บุญพระธาตุหลวง บุญปีใหม่วาลาว บุญมาฆบูชา บุญวิสาขบูชา และถือเป็นวันสำคัญทางศาสนาของลาวที่สอนกันในวิชาหน้าที่พลเมืองชั้นประถมอีกด้วย (ดาร์เรตัน เมตตาริกานนท์, 2555: 126-128)

4. ความสอดคล้องสัมพันธ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมร่วมของไทย ลาว และกัมพูชา มีความสอดคล้องกับ มัลลิกา พงศ์ปริตร (2544: 61-68) กล่าวถึง ศาสนาในลาวและกัมพูชา โดยระบุว่าศาสนาสำคัญในลาวและกัมพูชาคือศาสนาพุทธ ซึ่งมีประชากรนับถืออยู่มากถึง 65 เปอร์เซ็นต์ในลาว และ 90 เปอร์เซ็นต์ในกัมพูชา และลัทธิไหว้เจ้าถือผีก็เฟื่องฟูอยู่ในทั้งสองประเทศนี้ไม่น้อยพุทธศาสนาในลาวและกัมพูชาเป็นแบบเถรวาทเหมือนกับไทย โดยเชื่อกันว่าศาสนาพุทธแพร่เข้ามาสู่หลวงพระบางในปลายศตวรรษที่ 13 และต้นศตวรรษที่ 14 เจ้าฟ้าจัมปุมกษัตริย์แห่งอาณาจักรล้านช้างทรงประกาศสถาปนาพุทธศาสนาขึ้นเป็นศาสนาประจำชาติ แต่กว่าที่จะแพร่หลายเป็นที่ยอมรับกันในหมู่ชาวลาวลุ่มก็ต้องใช้เวลานานนับศตวรรษและลัทธิถือผีก็ยังมีปรากฏอยู่จนแม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ หลังยึดอำนาจได้ในปี 1975 รัฐบาลคอมมิวนิสต์ได้พยายามหาทางกำจัดกวาดล้างพุทธศาสนาลง แต่การกระทำดังกล่าวกลับไปกระตุ้นความโกรธแค้นให้เกิดขึ้นในหมู่ราษฎร ทำให้ต้องยกเลิกแผนการไป ปัจจุบันพวกลาวลุ่มในเขตลุ่มแม่น้ำโขงและแม่น้ำใหญ่สายอื่นๆ จะนับถือพุทธศาสนากันเป็นหลักและทำอย่างเคร่งครัด พุทธศาสนาเริ่มแพร่หลายทั่วไปทั่วกัมพูชาตั้งแต่ศตวรรษที่ 10 เป็นต้นมา และรุ่งเรืองสูงสุดในรัชสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (ปี 1181 – 1219) โดยกลายเป็นศาสนาประจำชาติแทนศาสนาฮินดู แม้จะมีคนบางกลุ่มที่ยังนับถือพระวิษณุและพระศิวะอยู่บ้างก็ตาม ในสมัยเขมรแดงครองเมืองพุทธศาสนาต้องประสบภัยพิบัติไม่ต่างจากศาสนาอื่นๆ แต่ปัจจุบันพุทธศาสนาในกัมพูชากำลังได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่อย่างรวดเร็ว และตามที่ ดาร์เรตัน เมตตาริกานนท์ (2555: 40-47) กล่าวถึงงานเขียนของจอห์น เอฟ เคดี้ เรื่อง ไทย พม่า ลาว และกัมพูชา (พ.ศ. 2520) ซึ่งได้ระบุถึงประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาท 4 ประเทศในแถบผืนแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ พม่า ไทย เขมร และลาว ซึ่งได้ทำการศึกษาวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยทั้งสี่ประเทศต่างมีพื้นฐานความสัมพันธ์กับอารยธรรมอินเดียร่วมกัน และได้ทำการวิเคราะห้คนลาวที่นับถือพุทธซึ่งอาศัยอยู่แถบลุ่มน้ำโขงตอนกลางและพวกที่ขึ้นอยู่กับลาว เกี่ยวดองอย่างใกล้ชิดกับคนไทยทั้งทางด้านเชื้อสาย ภาษา และวัฒนธรรม และมองว่าเมืองลาวแทบจะไม่มีประเพณีชาตินิยม อาณาเขตลาวได้แถบจำปาสะกอยู่ใต้อิทธิพลไทยมากกว่า 4 ทศวรรษ ก่อนที่ฝรั่งเศสจะเข้ามาปกครอง บริเวณตอนกลางมีนครเวียงจันทน์เป็นศูนย์กลางในการต่อต้านการปกครองของไทยเป็นครั้งคราว และไม่ได้เข้าร่วมในราชอาณาจักรไทยโดย

เด็ดขาดจนถึง พ.ศ. 2369 (สมัยเหตุการณ์เจ้าอนุวงศ์) ส่วนลาวเหนือแถบหลวงพระบางมีอิสรภาพในการปกครองตนเองมาแต่โบราณ แต่ก็ยินยอมที่จะอยู่ใต้อิทธิพลของคนไทยที่เกี่ยวข้องกันมากกว่าที่จะอยู่ใต้อิทธิพลชาวพม่าหรือเวียดนามที่เข้ามารุกรานเป็นระยะ เมื่อมาถึงสมัยฝรั่งเศสในหนังสือเล่มนี้มองว่าลาวยอมรับการอารักขาจากฝรั่งเศสในตอนปลายพุทธศตวรรษที่ 24 โดยไม่มีการประท้วง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะต้องการหนีการปกครองของกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งยืนยันได้ว่าหลังปี พ.ศ. 2369 (เหตุการณ์เจ้าอนุวงศ์) พวกชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม เช่น ไทดำ ข่า ม้ง และอื่นๆ รับเอารูปแบบการปกครองและวัฒนธรรมลาวพุทธแถบลุ่มน้ำโขงไว้น้อยมาก เคยตั้งมองว่าวัฒนธรรมประเพณีประจำชาติของไทยเป็นหัวใจสำคัญที่มีบทบาทสำหรับคนไทยทั้งหลาย ทั้งในรัฐฉานของพม่าและอาณาจักรลาวและริมฝั่งทะเลของพม่าแถบเมืองตะนาวศรี ทำให้ไทยได้ดินแดนเหล่านี้คืนในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อสงครามสิ้นสุดลงได้ถูกบังคับให้คืนแก่อังกฤษ และฝรั่งเศส แต่ก็ได้หมายความว่าไทยจะยินยอมให้ถูกจำกัดเขตแดนของประเทศโดยเฉพาะแดนแถบลาวและเขมร ในการต่อสู้ของลาวฝ่ายขวา พวกที่อยู่ในเมืองจำปาสักกลับได้รับการสนับสนุนจากไทย นอกจากนี้เคยตั้งมองว่า ความสัมพันธ์ทางการค้าได้รับการกระทบกระทั่งที่รุนแรงอ่อนลง ยกเว้นลาวที่ไม่มีพรมแดนติดทะเลได้ใช้ไทยและรัฐฉานของพม่าเป็นทางผ่านเท่านั้น เคยตั้งมองว่าประเทศลาวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2488 ยังมีความล้าหลัง มีคนรู้หนังสือระดับประถมศึกษาเพียง 1% การเมืองหลังสงครามโลกมีแนวโน้มทำให้การแย่งชิงอำนาจของเจ้านายก่อตัวเป็นรูปขึ้น การเคารพองค์พระมหากษัตริย์ที่หลวงพระบางยังมีอยู่บ้าง แต่ขาดความรู้สึกเป็นชาตินิยมที่แท้จริง โดยกษัตริย์และเจ้านายที่หลวงพระบางทางภาคเหนือทรงยินยอมให้ฝรั่งเศสกลับเข้ามาปกครองอีก เพื่อเป็นการรักษาสถาบันกษัตริย์และความเป็นชาติลาวไว้ ซึ่งสอดคล้องกับเจ้าบุญอุ้มแห่งจำปาสักทางภาคใต้ ก็ยินดีต้อนรับการกลับมาของฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2497 ยกเว้นภาคกลางที่เวียงจันทน์ สำหรับการปกครองของฝรั่งเศสในแถบลุ่มน้ำโขงตอนล่าง คือลาวและเขมรนั้น เป็นผลมาจากการที่ฝรั่งเศสรับมรดกในการเป็นประเทศที่มีอำนาจเหนือประเทศทั้งสองตามกฎหมายที่เวียดนามเคยกระทำมาก่อน เคยตั้งมองว่าคนลาวในฝั่งซ้ายมีความเกี่ยวพันทางประวัติศาสตร์ใกล้ชิดประเทศไทยมากกว่าเวียดนามเป็นพวกเดียวกันกับเชียงใหม่และเชียงราย คนลาวนับถือพุทธศาสนาแบบเถรวาทใช้ตัวหนังสือและภาษาไทย ยึดมั่นในสัญลักษณ์ของกษัตริย์แบบอินเดีย รวมทั้งเศวตฉัตรและช้างเผือกซึ่งตรงกันข้ามกับญานที่เป็นแบบจีน เคยตั้งมองว่าคนลาวโดยทั่วไปยอมรับการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส เพราะฝรั่งเศสแทรกแซงในเรื่องจารีตประเพณีและสถาบันทางการเมืองน้อยที่สุด ยังทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจพิเศษที่หลวงพระบาง และให้ความสำคัญกับเจ้านายลาว จากมุมมองของเคตตี้จะพบว่า การวิเคราะห์เกี่ยวกับประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวกับลาวนั้น ถึงแม้มองเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่จะนำมาโยงกับการเมืองจะมีไม่มากนัก นอกจากความเชื่อในคติของศาสนาพราหมณ์ในเรื่องสมมุติเทพของสถาบันกษัตริย์ แต่การวิเคราะห์ให้ความสำคัญกับความวุ่นวายในช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมนิยมในมุมมองของเคตตี้ ที่เน้นไปที่ความแตกแยกภายในและการแทรกแซง

จากข้ามหาอำนาจสองขั้วใหญ่ในช่วงสงครามเย็นที่สำคัญ คือ อเมริกา รัสเซีย จีน รวมทั้งประเทศเพื่อ
บ้านของลาวคือเวียดนามและไทย เป็นมุมมองที่สำคัญไม่น้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการวิจัยควรสร้างความร่วมมือในการทดลองจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้
ด้านวัฒนธรรมร่วม เนื่องจากอาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่มีความแตกต่าง
กันระหว่างประเทศไทย ลาว กัมพูชา

1.2 ในการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมร่วม ชุมชนมีส่วนสำคัญในการสร้าง
ความเข้าใจได้อย่างชัดเจนให้แก่เยาวชน

1.3 ในการศึกษาในรายงานวิจัยนี้เน้นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
และการรับรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาหลักสูตรวัฒนธรรมร่วมระหว่างประเทศ ไทย ลาว กัมพูชา เพื่อส่งเสริม
ความเข้าใจอันดี และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ

2.2 การพัฒนาครู ผู้สอน เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ
อันดี และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ

2.3 การศึกษานิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน สุภาษิต การละเล่น การแสดงพื้นบ้าน ละคร
ชาวบ้าน ในบทเรียนของประเทศไทย ลาว กัมพูชา ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เยาวชน

เอกสารอ้างอิง

ดรรรัตน์ เมตตาริกานนท์. (2555). ประวัติศาสตร์ลาวหลายมิติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

ด้านสุทธาการพิมพ์.

เต็ม วิภาควิจญ์. (2557). ประวัติศาสตร์อีสาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิพนธ์ เทียนนิหาร. (2547). ความรู้ท้องถิ่น การจัดการความรู้สู่การจัดการทางสังคม.

กรุงเทพ : เคล็ดไทย.

นิยพรรณ (พลวัฒน์) วรรณศิริ. (2550). มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ :

เอ็กสเปอร์เน็ท.

บุญศรี เปரியุ. (มปป.). ประเพณีอีสาน. กรุงเทพฯ. สำนักงาน ส. ธรรมภักดี.

ประมวล พิมพ์เสน. (2546). ฮีตสิบสองคองสิบสี่ ประเพณี ผูกเสียว. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.

ปรีชา พิณทอง. (2534). **ประเพณีโบราณไทยอีสาน**. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.

ปรีชา อุยตระกูลและคณะ. (2537). **สถานภาพงานวิจัยด้านวัฒนธรรม**

ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม.

พระอริยานุวัตร เขมจารีเถระ. (2526). **คติความเชื่อของชาวอีสาน**. วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง “วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติ
ความเชื่อ ศิลปกรรม และภาษา”. โครงการไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ณ ถลาง (บรรณาธิการ). (2558). **“ประเพณีสร้างสรรค์” ในสังคมไทยร่วมสมัย**.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

สุริยา สมุทคุปต์ และพัฒนา กิตติอาษา. (มปป.). **ฮัตบ้านคองเมือง : รวมบทความทางมานุษยวิทยา
ว่าด้วยสังคมและวัฒนธรรมอีสาน**. เอกสารโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางมานุษยวิทยาของ
อีสาน หอไทยศึกษานิตยสาร สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
นครราชสีมา.